

21.3.2024

DARBO DOKUMENTAS

dėl pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo dėl tikslų, susijusių su žvejybos galimybių nustatymu, iš dalies keičiami reglamentai (ES) 2016/1139, (ES) 2018/973 ir (ES) 2019/472 (COM(2023)771, 2023 12 6)

Žuvininkystės komitetas

Pranešėjas: Pierre Karleskind

2024 m. vasario 29 d. šešėlinių pranešėjų posėdyje buvo nuspręsta, kad pirmininkas parengs darbo dokumento projektą, kad komiteto 9-ojo teisėkūros laikotarpio darbą būtų galima tęsti 10-uoju teisėkūros laikotarpiu, jei taip nuspręst naujoji Pirmininkų sueiga¹.

2023 m. gruodžio 6 d. Europos Komisija priėmė pasiūlymą dėl **Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo dėl tikslų, susijusių su žvejybos galimybių nustatymu, iš dalies keičiami reglamentai (ES) 2016/1139, (ES) 2018/973 ir (ES) 2019/472**.

Juo buvo pasiūlyta iš tam tikrų (Baltijos jūros, Šiaurės jūros ir vakarų vandenu) daugiamečių planų išbraukti 5 % taisyklę, o tai reiškia, kad būtų išbrauktos Reglamento (ES) 2016/1139² ir Reglamento (ES) 2018/973³ 4 straipsnių 6 dalys bei Reglamento (ES) 2019/472⁴ 4 straipsnio 7 dalis.

Šių straipsnių nuostatos yra identiškos ir išdėstytos taip⁵: „Žvejybos galimybės bet kuriuo atveju turi būti nustatomos taip, kad būtų užtikrinta mažesnė kaip 5 % tikimybė, kad išteklių neršiančių žuvų biomasė bus mažesnė už B_{lim} “⁶.

Trumpai tariant, 5 % taisyklė yra įtraukiama į daugiamečius planus kaip bendros taisyklių sistemos, kuria nustatomi tam tikrų išteklių ir žvejybos jūrų baseinų lygmeniu ilgalaikio valdymo tikslai ir priemonės, dalis. Komisija teigia, kad tam tikromis aplinkybėmis, susijusiomis su tam tikrų žuvų išteklių būkle ir trumpalaikę jų biomasės raidos prognoze, taikant šią taisyklę gali susidaryti tokia padėtis, kuri būtų nesuderinama su kitomis daugiamečių planų taisyklėmis, visų pirma kitomis apsaugos priemonėmis, kurių reikia imtis.

Susirūpinimą keliantys klausimai dėl pasiūlymo procedūros

– Pristatymas komitetui

Komisija šį pasiūlymą pristatė Žuvininkystės komiteto posėdyje 2023 m. gruodžio 7 d., praėjus mažiau nei 24 valandoms po jo paskelbimo. Žuvininkystės komiteto nariai paprasčiausiai neturėjo laiko įvertinti ir suprasti Komisijos pristatymo ar parengti klausimų.

¹ Žr. Darbo tvarkos taisyklių 240 straipsnį (Nebaigti klausimai)

² 2016 m. liepos 6 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2016/1139, kuriuo nustatomas daugiamečių Baltijos jūros menkių, silkių ir šprotų išteklių valdymo ir tų išteklių žvejybos planas ir iš dalies keičiamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 2187/2005 bei panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1098/2007 (OL L 191, 2016 7 15, p. 1, <http://data.europa.eu/eli/reg/2016/1139/2020-12-01>).

³ 2018 m. liepos 4 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2018/973, kuriuo nustatomas Šiaurės jūros demersinių išteklių ir tų išteklių žvejybos daugiamečių planas ir Šiaurės jūroje taikomo įpareigojimo iškrauti laimikį įgyvendinimo nuostatos ir panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 676/2007 ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1342/2008 (OL L 179, 2018 7 16, p. 1, <http://data.europa.eu/eli/reg/2018/973/2019-08-14>).

⁴ 2019 m. kovo 19 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2019/472, kuriuo nustatomas daugiamečių vakarų vandenyse ir gretimuose vandenyse žvejojamų išteklių ir tų išteklių žvejybos planas, iš dalies keičiami reglamentai (ES) 2016/1139 ir (ES) 2018/973 ir panaikinami Tarybos reglamentai (EB) Nr. 811/2004, (EB) Nr. 2166/2005, (EB) Nr. 388/2006, (EB) Nr. 509/2007 ir (EB) Nr. 1300/2008 (OL L 83, 2019 3 25, p. 1, <http://data.europa.eu/eli/reg/2019/472/2019-08-14>).

⁵ Žr., pavyzdžiui, Reglamento (ES) 2019/472 4 straipsnio 7 dalį.

⁶ Terminas „ B_{lim} “ apibrėžiamas kaip „<...> patikimiausiose turimose mokslinėse rekomendacijose, visų pirma ICES <...>, nustatytas išteklių neršiančių žuvų biomasės atskaitos taškas, kurio nesiekiantys ištekliai gali būti sumažėjusio reprodukcinio pajėgumo“, žr., pavyzdžiui, Reglamento (ES) 2016/1139 2 straipsnio 8 dalį.

– Tarybos prašymas taikyti skubos tvarką

2023 m. gruodžio 20 d. Taryba susitarė dėl įgaliojimų ir nusprendė prašyti, kad Parlamentas skubos tvarka patvirtintų Tarybos pateiktus pasiūlymo pakeitimus. Vėliau, 2024 m. sausio 4 d., apie šį prašymą buvo pranešta Parlamentui. Kadangi pagal taisykles dėl tokio prašymo turėtų būti balsuojama jau kitoje plenarinėje sesijoje, Žuvininkystės komitete nebuvo įmanoma surengti tinkamos diskusijos. 2024 m. sausio 16 d. dėl šio prašymo buvo balsuojama ir jis buvo atmetas.

Daugelis narių išsakė nuomonę, kad svarbu atsižvelgti į suinteresuotųjų subjektų nuomonę ir turėti pakankamai laiko suprasti praktinį pasiūlymo poveikį žvejams, ypač smulkiesiems žvejams ir žvejams mėgėjams. Nariai taip pat apgailestavo, kad dėl šios procedūros jie negalės atsižvelgti į Komisijos viešųjų konsultacijų, pasibaigusią 2024 m. sausio 31 d., atsiliepimus.

Reikėtų pažymėti, kad prieš priimant sprendimą dėl prašymų taikyti skubos tvarką būtų buvę pageidautina toliau tęsti institucijų tarpusavio dialogą ir konsultacijas. Vadovaujantis gero bendradarbiavimo principu, geresnis dialogas ir bendradarbiavimas būtų padėjęs geriau suprasti ir sudaryti sąlygas konstruktyvesniam institucijų bendradarbiavimui šiuo klausimu.

– Suinteresuotiesiems subjektams skirtos konsultacijos ir EESRK nuomonė

Priėmusi pasiūlymą, Komisija pradėjo viešas konsultacijas, kurios tęsėsi iki 2024 m. sausio 31 d. Konsultacijų išvados Parlamentui buvo išsiųstos 2024 m. vasario 15 d. laišku.

Remiantis per viešąsias konsultacijas gautais atsakymais⁷, trys respondentai, atstovaujantys žvejybos ir perdirbimo sektoriui, Komisijos pasiūlymui pritarė, o likusieji 20 respondentų pasiūlymui nepritarė – daugelis jų prašė Komisijos atsiimti pasiūlymą. Baltijos jūros patariamiosios tarybos narių nuomonės pasiskirstė panašiai. NVO ir (arba) aplinkosaugos organizacijoms atstovaujančių respondentų nuomone, užuot išbraukus 5 % taisyklę, šią nuostatą reikėtų pakeisti nustatant aiškesnes ir griežtesnes taisykles. Jos taip pat išreiškė apgailestavimą dėl to, kad kartu su pasiūlymu nebuvo pateiktas išsamus poveikio vertinimas.

2024 m. sausio 17 d. Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas priėmė privalomąją nuomonę⁸, kuria pritarė Komisijos pasiūlymui.

Susirūpinimas dėl pasiūlymo turinio ir su tuo susiję klausimai

– 5 % taisykle keliamas tikslas

Daugiamečiuose planuose nustatyti tam tikrų išteklių ir žvejybos jūrų baseinų lygmeniu ilgalaikio valdymo tikslai ir priemonės, įskaitant, jei reikia, apsaugos priemones ir taisomuosius veiksmus. Be to, daugiamečiuose planuose numatytos lankstumo priemonės – žvejybos galimybes leidžiama nustatyti laikantis Tarptautinės jūrų tyrinėjimo tarybos (ICES)

⁷ Žr. Komisijos portalą „Išsakykite savo nuomonę“: https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/14057-Fisheries-correction-to-multiannual-plans/feedback_lt?p_id=32435157&page=2.

⁸ <https://www.eesc.europa.eu/lt/our-work/opinions-information-reports/opinions/targets-fixing-fishing-opportunities>

rekomendacijomis grindžiamo intervalo.

5 % taisyklė buvo įtraukta siekiant apsaugoti išteklius, kurių būklė yra tokia prasta, kad žvejybos valdymo požiūriu reikia imtis skubių veiksmų, kad šiems ištekliams nekiltų dar didesnis pavojus. Komisija turi išsamiau paaiškinti savo pasiūlymą ir pagrindinius tikslus, susijusius su 4 straipsnio 6 ir 7 dalių išbraukimu iš atitinkamų daugiamečių planų, kad būtų galima visapusiškai suprasti, kaip išteklių atkūrimą reikėtų remti kitais būdais.

– Socialinis ir ekonominis poveikis

Komisija teigia, kad taikant 5 % taisyklę gali susidaryti tokia padėtis, kuri būtų nesuderinama su kitomis daugiamečių planų taisyklėmis, susijusiomis su žvejybos galimybių nustatymu, ir galėtų turėti rimtų socialinių ir ekonominių pasekmių.

Bendroje žuvininkystės politikoje nustatyta, kad turime atsižvelgti į visus tris tvarumo ramsčius (t. y. aplinkos, ekonominį ir socialinį). Viena vertus, taikant šią 5 % taisyklę gali atsirasti papildomas BLSK nepastovumo veiksnys, ir tai gali trukdyti žvejybos sektoriui investuoti ir planuoti savo ateitį. Kita vertus, kaip paminėta Stokholmo universiteto pranešime, dėl netvariai didelių kvotų „ilgainiui išsenka žuvų ištekliai, o žvejai gauna mažas pajamas“⁹.

– Vienodos sąlygos

Be to, turime nepamiršti **vienodų sąlygų klausimo**. Labai svarbu bendradarbiauti su trečiosiomis šalimis, pavyzdžiui, Norvegija ir Jungtine Karalyste, nustatant bendrų išteklių žvejybos apribojimus siekiant, kad priemonės būtų pakankamos ir veiksmingos. Būtų galima teigti, kad ES turi daugiau galimybių konstruktyviai bendradarbiauti su trečiosiomis šalimis, siekdama įgyvendinti veiksmingas su 5 straipsniu susijusias priemones, užuot nustačiusi visišką draudimą, kaip numatyta 4 straipsnio 6 ar 7 dalyje.

– Poveikio vertinimas

Susirūpinimą kelia tai, kad prieš Komisijai priimant pasiūlymą nebuvo atliktas poveikio vertinimas ir kad nebuvo paprašyta, pavyzdžiui, ICES, atlikti mokslinį vertinimą dėl šios apsaugos priemonės panaikinimo pasekmių žuvų ištekliams.

Atliekant tokį poveikio vertinimą taip pat reikėtų atsižvelgti į tai, kaip svarbu išlaikyti vienodas sąlygas, ypač kalbant apie mūsų santykius su tokiomis trečiosiomis šalimis kaip Norvegija ir Jungtinė Karalystė.

– Kitos apsaugos priemonės

Komisija ir kai kurie suinteresuotieji subjektai laikosi nuomonės, kad žuvų ištekliams apsaugoti pakanka taikyti kitus daugiamečių planų elementus, pavyzdžiui, atitinkamų daugiamečių planų 5, 7 ir 8 straipsnius. Tuose straipsniuose numatytos įvairios taisomosios ir apsaugos priemonės, kurias valstybės narės gali taikyti, pavyzdžiui, sustabdyti žvejybos veiklą tam tikram laikotarpiui arba padidinti deguonies kiekį negyvosiose zonose.

⁹ <https://www.su.se/stockholm-university-baltic-sea-centre/news/the-commission-wants-to-remove-the-5-rule-for-baltic-sea-fisheries-1.697370#:~:text=Paragraph%204.6%20and%20the%20%225,the%20collapse%20of%20fish%20stocks>

Todėl svarbu, kad Komisija išsamiau paaiškintų, kaip 5 % taisyklė (daugiamečių planų 4 straipsnio 6 ir 7 dalys) susijusi su kitomis apsaugos priemonėmis (atitinkamų daugiamečių planų 5, 7 ir 8 straipsniai), ypač atsižvelgiant į tai, kad tos kitos apsaugos priemonės taikomos tik tada, kai išteklių jau nesiekia B_{lim} . Todėl galima manyti, kad siūlomas šių nuostatų išbraukimas gali prieštarauti atsargumo principui, kuris yra vienas iš pagrindinių ES teisės aktų ramsčių, ir tvarumo sąvokai, kuria vadovaujantis išvengiama vėlesnių išlaidų tiek aplinkos, tiek ekonominiu požiūriu.

– Derybų dėl BLSK poveikis

Derybos dėl kitų metų BLSK ir kvotų prasidės šį rudenį. Jei iki to laiko nebus užbaigta šių trijų daugiamečių planų peržiūra, galima tikėtis, kad pasikartos praėjusių metų situacija. Kai kurie nariai pabrėžia, kad praėjusių metų ICES mokslinėje rekomendacijoje dėl centrinės Baltijos jūros dalies silkių ir Skagerako sąsiaurio europinių jūrų liežuvių yra paminėta 5 % taisyklė, tačiau jokių būdu nerekomenduojama uždrausti tikslinės žvejybos. Reikėtų nepamiršti, kad visi susitarimai dėl žvejybos galimybių **grindžiami ICES mokslinėmis rekomendacijomis**, nepriklausomai nuo to, ar ši taisyklė yra panaikinta.

Svarstymai dėl tolesnio darbo

Akivaizdu, kad tam, jog šis pasiūlymas būtų toliau svarstomas, svarbu pateikti daugiau informacijos ir paaiškinti pasiūlymo pasekmes.

Siekiant, kad mūsų žvejų veikla būtų aplinkos ir ekonomikos atžvilgiu tvari, jiems yra labai svarbūs stabilumo, nuspėjamumo ir tvarumo aspektai. Todėl būtų svarbu įvertinti daugiau šios problemos sprendimo būdų, apsvarstant ir alternatyvius būdus, kaip pasiekti tuos pačius tikslus, kurie nustatyti pasiūlyme.

Tokie alternatyvūs būdai galėtų apimti platesnio masto daugiamečių planų peržiūrą arba išsamesnę sprendimų dėl žvejybos galimybių peržiūrą, pavyzdžiui, daugiamečių kvotų įtraukimą. Atsižvelgiant į tai, kad šiuo pasiūlymu siekiama spręsti tik tam tikromis aplinkybėmis galinčias kilti problemas, vertėtų apsvarstyti tokius sprendimo būdus, kuriais būtų atsižvelgiama būtent į šias aplinkybes, užuot tiesiog siūlant išbraukimą.

Pažymėtina, kad šį reglamentą Komisija pasiūlė po to, kai Taryba priėmė sprendimą nepaisyti 5 % taisyklės, ir taip pažeidė Parlamento ir Tarybos reglamentą.

Naujosios kadencijos Žuvininkystės komitetas turės apsvarstyti tolesnius Komisijos ir visų susijusių suinteresuotųjų subjektų paaiškinimus bei atsiliepinimus ir pagal Parlamento darbo tvarkos taisyklės apsvarstyti, kokią procedūrą būtų tinkamiausia taikyti šiuo atveju.